

VISOKO OBRAZOVANJE

U skladu s načelom supsidijarnosti o politikama visokog obrazovanja odlučuje se na razini pojedinačnih država članica Europske unije. EU pritom u prvom redu osigurava potporu i koordinaciju. Glavni ciljevi djelovanja Unije u području visokog obrazovanja uključuju poticanje mobilnosti studenata i osoblja, podupiranje uzajamnog priznavanja diploma i razdoblja studiranja, promicanje suradnje između ustanova visokog obrazovanja i razvoj (sveučilišnog) obrazovanja na daljinu.

PRAVNA OSNOVA

Obrazovanje je Ugovorom iz Maastrichta iz 1992. službeno priznato kao područje pod nadležnošću EU-a, što se u ovome kontekstu odnosi i na visoko obrazovanje. Ugovorom iz Lisabona nisu izmijenjene odredbe o ulozi EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja (Glava XII., članci 165. i 166.). Prema članku 165. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije „Unija doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava te njihovu kulturnu i jezičnu raznolikost”. U članku 165. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije navedeno je da su ciljevi djelovanja Unije poticanje mobilnosti studenata i nastavnika, između ostalog, poticanjem akademskog priznavanja istovrijednosti diploma i trajanja studija, promicanje suradnje između obrazovnih ustanova, i razvoj razmjene informacija i iskustva o pitanjima koja su zajednička obrazovnim sustavima država članica.

Osim toga, Ugovor iz Lisabona sadrži odredbu koja se može opisati kao horizontalna „socijalna klauzula”. U članku 9. UFEU-a stoji da: „pri utvrđivanju i provedbi svojih politika i aktivnosti, Unija uzima u obzir zahtjeve povezane s promicanjem... te visokom razinom obrazovanja [i] osposobljavanja.”

Povrh toga u Povelji Europske unije o temeljnim pravima, koja ima jednaku pravnu snagu kao i Ugovori (članak 6. UEU-a), navodi se da: „svatko ima pravo na obrazovanje” (članak 14.).

CILJEVI

A. Ciljevi u skladu s Ugovorima Europske unije

Na temelju dugoročne posvećenosti EU-a ostvarivanju cjeloživotnog učenja i mobilnosti, povećanju kvalitete i učinkovitosti obrazovanja i osposobljavanja te jačanju

kreativnosti i inovacija, u članku 165. stavku 2. UFEU-a posebno se nabrajaju ciljevi mjera Unije u području obrazovanja, strukovnog obrazovanja, mladih i sporta. Sljedeći su ciljevi od posebne važnosti za područje visokog obrazovanja:

- razvoj europske dimenzije u obrazovanju;
- promicanje mobilnosti studenata i nastavnika poticanjem, između ostalog, akademskog priznavanja istovrijednosti diploma i trajanja studija;
- promicanje suradnje između obrazovnih ustanova;
- razvoj razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička obrazovnim sustavima država članica;
- poticanje razvoja obrazovanja na daljinu.

B. Trenutačni prioriteti za obrazovanje i osposobljavanje

Sa strategijom [Europa 2020](#). ([COM\(2010\)2020](#)) povećao se i politički interes za visoko obrazovanje. Ciljevi strategije koja se temelji na „pametnom”, „održivom” i „uključivom” rastu trebaju se ostvariti učinkovitijim ulaganjem u obrazovanje, istraživanje i inovacije. Jedan od njezinih glavnih ciljeva znatan je porast broja mladih sa završenim visokim obrazovanjem (najmanje 40 % mladih u dobi od 30. do 34. godine do 2020.). Taj se ambiciozni cilj ostvario u travnju 2019. On je prvotno iznesen u strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja, ET 2020. (engl. ET – Education and Training), koji je Vijeće usvojilo u svibnju 2009.^[1] Uz vlastite političke inicijative država članica EU aktivno podupire prioritete Bolonjskog procesa, u sklopu kojeg se od njegove uspostave 1999. godine djeluje na postizanju usporedivijih, usklađenijih i dosljednijih sustava visokog obrazovanja u Europi, što je dovelo do stvaranja Europskog prostora visokog obrazovanja na temelju deklaracije usvojene na ministarskoj konferenciji u Budimpešti i Beču u ožujku 2010. godine.

Komisija je 2017. godine objavila Komunikaciju o obnovljenom programu EU-a za visoko obrazovanje ([COM\(2017\)0247](#)) s fokusom na četiri ključne teme:

- usklađivanje razvoja vještina u području visokog obrazovanja s potrebama tržišta rada;
- osiguravanje široke dostupnosti i veće uključivosti visokoškolskog obrazovanja te njegova većeg utjecaja na društvo;
- povećanje kapaciteta za inovacije u području visokog obrazovanja;
- jačanje djelotvornosti i učinkovitosti visokog obrazovanja.

Komisija je u svibnju 2018. nakon sastanka na vrhu u Göteborgu objavila komunikaciju pod nazivom „Izgradnja snažnije Europe: uloga politika u području mladih, obrazovanja i kulture” ([COM\(2018\)0268](#)). U tom se dokumentu opisuje kako Komisija zamišlja izgradnju europskog prostora obrazovanja, uz, među ostalim,

- ojačani program Erasmus+;
- osnivanje najmanje 20 europskih sveučilišta do 2024., čime bi se trebalo pridonijeti pojavi europskih diploma koje bi se priznavale u cijeloj Europi;

[1]SL C 119, 28.5.2009, str. 2.

- uvođenje europske studentske iskaznice kojom bi se olakšala mobilnost;
- prijedlog preporuke Vijeća o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja diploma visokog i višeg sekundarnog obrazovanja te ishoda razdoblja školovanja u inozemstvu (COM(2018)0270).

POSTIGNUĆA

A. Erasmus+

Erasmus+ službeno je usvojen u prosincu 2013.^[2] i provodi se od 1. siječnja 2014., a njegov je glavni cilj ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport u Europi u okviru jedinstvenog integriranog programa. Programom Erasmus+ povezuju se prethodno odvojene sektorske i transverzalne politike Programa za cjeloživotno učenje 2007. – 2013. u područjima visokog obrazovanja (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, bilateralni programi s drugim državama ili kontinentima), školskog obrazovanja (Comenius), strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (Leonardo da Vinci), obrazovanja odraslih (Grundtvig) i mladih (Mladi na djelu) i studija europskih integracija (Jean Monnet). Osim toga, prvi je put uključen sport. Erasmus+ ima proračun od 14 milijardi EUR, a suradnja je moguća među državama članicama te između država članica i trećih zemalja. Cilj programa Erasmus+ preustrojiti je i pojednostaviti aktivnosti povezane s trima „ključnim aktivnostima“ na ciljnim područjima:

- obrazovna mobilnost pojedinaca
- suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse
- potpora reformi politike.

U okviru sveobuhvatne strukture programa Erasmus+ visoko obrazovanje ima središnju ulogu. Najmanje 33,3 % ukupnog proračuna za Erasmus+ odvaja se za visoko obrazovanje. Očekuje se da će u razdoblju od 2014. do 2020. u programima mobilnosti sudjelovati dva milijuna studenata u sustavu visokog obrazovanja. Programom Erasmus+ ne samo da se podupire mobilnost studenata i osoblja u sustavu visokog obrazovanja nego se također financiraju zajedničke magistarske studije Erasmus Mundus i zajmovi za magistarski studij Erasmus+.

Europska komisija donijela je u svibnju 2018. prijedlog za uspostavu novog programa koji će naslijediti taj program u razdoblju od 2021. do 2027. ([COM\(2018\)0367](#)). Opća struktura programa nije se promijenila, uključujući tri ključne aktivnosti koje su već uspostavljene u okviru programa Erasmus+. Međutim, predloženo je da se u usporedbi s programskim razdobljem 2014. – 2020. proračun udvostruči na 30 milijardi EUR. Program će uključivati i neke nove inicijative, kao što je osnivanje spomenutih europskih sveučilišta. Parlament je prijedlog izmijenio i odobrio u ožujku 2019.

B. Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA)

Program MSCA dio je Obzora 2020., okvirnog programa EU-a za istraživanja i inovacije u razdoblju od 2014. do 2020., i njime se podupire izobrazba istraživača te razvoj njihovih karijera s naglaskom na inovacijskim vještinama. Programom se financira

[2]SL L 347, 20.12.2013., str. 50.

međusektorska mobilnost diljem svijeta kojom je obuhvaćena izvrsnost u istraživanju u bilo kojem području. Što se tiče visokog obrazovanja, bespovratnim sredstvima u okviru MSCA potiče se transnacionalna, međusektorska i interdisciplinarna mobilnost. MSCA je glavni program EU-a za doktorsku izobrazbu te se njime financira 25 000 doktorata i poslijedoktorskih istraživačkih projekata. Osim poticanja mobilnosti između zemalja, svrha MSCA također je uklanjanje objektivnih i subjektivnih prepreka između akademskih i drugih sektora, posebice poslovnog. Njime se financira i [Europska noć istraživača](#), niz javnih događanja u cijeloj Europi četvrtog petka u rujnu svake godine kako bi se promicao rad istraživača. Program MSCA ne bi se trebao znatno mijenjati u novom okvirnom programu EU-a za istraživanja i inovacije za razdoblje 2021. – 2027. („Obzor Europa”).

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

S obzirom na ograničenu nadležnost EU-a u području visokog obrazovanja, uloga Parlamenta sastoji se prvenstveno u poticanju bliske suradnje između država članica i jačanju europske dimenzije gdje god je to moguće. Zahvaljujući sve važnijoj političkoj ulozi Parlamenta u posljednjih nekoliko desetljeća i njegov utjecaj na oblikovanje politika visokog obrazovanja u Europi postaje sve snažniji.

A. Mobilnost

Parlament uspješno i kontinuirano radi na povećanju proračuna za postojeće programe u području visokog obrazovanja, uključujući Erasmus+, te je imao ključnu ulogu u promjeni prioriteta financiranja EU-a u višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje od 2014. do 2020. godine u korist rashoda usmjerenijih na budućnost, primjerice u području visokog obrazovanja. U veljači 2017. donio je rezoluciju o programu Erasmus +^[3] u kojoj se analiziraju prve godine provedbe tog programa, ističu njegovi uspjesi i predlažu izmjene u svrhu poboljšanja drugog dijela višegodišnjeg okvirnog programa. Za sljedeću generaciju programa Erasmus+ Parlament predlaže utrostručiti proračun na 41 milijardu EUR, čime će se omogućiti veći broj sudionika i veća uključenost. Parlament je također naglasio potrebu za boljom suradnjom s drugim europskim programima financiranja te za sufinanciranjem mjera koje se trenutačno ne financiraju iz programa Erasmus+^[4]. U slučaju Brexita bez dogovora Parlament također ima središnju ulogu u osiguravanju prava i statuta mladih koji trenutačno sudjeluju u programu razmjene Erasmus+^[5].

B. Veza sa zapošljavanjem

Parlament već dugi niz godina pokazuje stalan interes za visoko obrazovanje i njegovu vezu sa zapošljavanjem. Godine 2010. donio je rezoluciju naslovljenu „Dijalog sveučilišta i poduzeća: novo partnerstvo za modernizaciju europskih sveučilišta”^[6], u kojoj je pozvao na dijalog između institucija visokog obrazovanja i poduzeća u svim područjima obrazovanja te podsjetio na važnost cjeloživotnog učenja i mobilnosti, poticanja istraživanja i razmjene najboljih praksi. Parlament je 2012. donio rezoluciju

[3]SL C 252, 18.7.2018, str. 31.

[4]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0324.

[5]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0167, Nastavak tekućih aktivnosti mobilnosti u svrhu učenja u okviru programa Erasmus+ u kontekstu povlačenja UK-a iz EU-a

[6]SL C 161 E, 31.5.2011., str. 95.

o osuvremenjivanju europskoga sustava visokog obrazovanja^[7], u kojoj je pozvao institucije visokog obrazovanja da u svoje nastavne planove opet uključe cjeloživotno učenje, da se prilagode novim izazovima stvarajući nova područja obrazovanja koja odražavaju potrebe tržišta rada i da promiču ravnopravnost spolova u visokom obrazovanju. U toj rezoluciji Parlament se ustrajno založio za to da države članice trebaju ostvariti cilj ulaganja 2 % BDP-a u obrazovanje. Nakon što je Komisija 30. svibnja 2017. donijela komunikaciju o obnovljenom programu EU-a za visoko obrazovanje ([COM\(2017\)0247](#)), Parlament je 12. lipnja 2018. donio rezoluciju o modernizaciji sustava obrazovanja u EU-u^[8]. Kad je riječ o visokom obrazovanju, u toj se rezoluciji poziva na stvaranje europskog prostora obrazovanja te se države članice potiču da više ulažu u visoko obrazovanje i da promiču suradnju između visokog obrazovanja, svijeta rada, industrije, istraživačkih zajednica i društva u cjelini.

C. Bolonjski proces

Parlament već dugo pokazuje interes za konsolidaciju i napredak Bolonjskog procesa. Godine 2012. donio je rezoluciju^[9] u kojoj se naglašava važnost reformi tog procesa za stvaranje Europskog prostora visokog obrazovanja i ostvarivanje ciljeva utvrđenih strategijom Europa 2020.

Parlament je 2015. godine raspravljao o provedbi Bolonjskog procesa^[10]. Zastupnici su smatrali da su Bolonjske reforme pridonijele poboljšanju kvalitete obrazovnih sustava i privlačnosti visokog obrazovanja u Europi. Bolonjski proces također je omogućio lakše uspoređivanje struktura visokog obrazovanja zahvaljujući primjeni sustava za osiguranje kvalitete u priznavanju diploma.

U travnju 2018. Parlament je donio rezoluciju o provedbi Bolonjskog procesa^[11]. U njoj je zatražio kritičku ocjenu procesa na sljedećoj ministarskoj konferenciji Europskoga prostora visokoga obrazovanja, koja se održala 2018. u Parizu. U rezoluciji se naglašava i potreba za većom socijalnom dimenzijom obrazovanja, s konkretnim mogućnostima pristupa visokom obrazovanju za učenike s invaliditetom i osobe u nepovoljnom položaju, a podupiru se dostupni i pravedni mehanizmi za dodjelu bespovratnih sredstava i naknada za mobilnost. Osim toga, njome se poziva EU i države članice da povećaju proračune za obrazovanje kako bi se zajamčilo besplatno i svima dostupno javno visoko obrazovanje.

Pierre Hériard / Audrey Marti
05/2019

[7]SL C 258 E, 7.9.2013., str. 55.

[8]Usvojeni tekstovi, [P8_TA\(2018\)0247](#).

[9]SL C 251 E, 31.8.2013., str. 24.

[10]SL C 346, 21.9.2016., str. 2.

[11]Usvojeni tekstovi, [P8_TA\(2018\)0190](#).

